

Kommunstyrelseförvaltningen

Samhällsbyggnad

Tim Edvinsson, samhällsplaneringsstrateg

0589-870 05

tim.edvinsson@arboga.se

Kommunstyrelsen

Strategi för Hjälmarens utveckling

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen förslag till kommunfullmäktiges beslut:

1. Gemensam övergripande strategi för utveckling av Hjälmarens antas.
2. Kommunen ställer sig positiv till att fortsatt arbeta och skapa en gemensam samordningsfunktion för arbetet med strategin och Hjälmarens.

Sammanfattning

Bakgrund

Hjälmarens är Sveriges fjärde största sjö och sträcker sig genom tre län och fem kommuner. Sjön skapar vissa förutsättningar för näringslivsutveckling, landsbygdsutveckling och friluftsliv i samtliga kommuner och regioner som ligger runt sjön och utgör även en mer indirekt resurs för besöksnäringen, både för upplevelser kopplade direkt till sjön och att området kring Hjälmarens generellt blir mer attraktivt för besökare tack vare sjön.

Trots detta bedöms sjöns potential inte nyttjas till fullo. Detta är en problematik som bland annat beror på att Hjälmarens inte uppfattas som ett funktionellt område och något att samlas kring, utan snarare som något perifert och som en gräns. Att omdefiniera denna bild och se Hjälmarens som en resurs istället för en gräns är avgörande för att utveckling ska kunna ske.

Den potential och möjligheter, men även de utmaningar som Hjälmarens har är desamma över hela sjön oavsett inom vilken administrativ gräns de visar sig. Det finns även samband och ömsesidiga beroenden mellan samtliga delar i sjön: från natur- och vattenvård, vattenförvaltning, friluftsliv, maritima näringar, rekreationsaktiviteter och jordbruk till ekologisk och kemisk status, biologisk mångfald, resiliens mot översvämningar och så vidare.

Detta innebär att Hjälmlaren består av oerhört komplexa relationer som är svåra att hantera för enskilda organisationer eller på enskilda organisatoriska nivåer.

För att det ska vara möjligt att både hantera befintliga frågeställningar och för att kunna bedriva ett effektivt utvecklingsarbete för Hjälmlaren är det nödvändigt att berörda offentliga organisationer samlas under en gemensam målbild och tillsammans arbetar framåt både operativt och strategiskt.

Framtagande av strategin

Under hösten 2021 har representanter från de kommuner, regioner, länsstyrelser och besöksorganisationer som ligger kring Hjälmlaren tillsammans genomfört en workshopserie i syfte att formulera en gemensam målbild för Hjälmlaren. Gruppen har resonerat och diskuterat kring samordningsbehov och inom vilka teman som detta behöver hanteras.

Utifrån en analys av samtliga organisationers viktigaste styrdokument och uppdragsformuleringar har en minsta gemensam nämnare kunnat identifierats. Denna analys utgör tillsammans med en nulägesanalys över befintliga värden på och kring Hjälmlaren utgångspunkter i strategin. På detta sätt undviks målkonflikter mellan strategin och befintliga styrdokument, och genom att utgå från nulägesanalysen blir det tydligt vad som behöver genomföras för att uppnå den vision som formulerats för Hjälmlaren.

Arbetet ledde fram till att ett utkast på den gemensamma strategin kunde presenteras för en bred grupp representanter för både förvaltningar och politik på en konferens under våren 2022.

Under sommaren och tidig höst 2022 har samtliga organisationer haft möjlighet att skicka strategin på remiss till berörda instanser. Inkomna synpunkter har sammanställts och legat till grund för en revidering av strategin, se bilagor. Under hösten 2022 har den kommun- och länsövergripande projektgruppen träffats och synkroniserat föreslagna förändringar och en slutgiltig version av strategin tagits fram i december 2022.

Syfte och mål

Syftet med strategin är att beskriva berörda organisationer gemensamma vilja och ambition kring utvecklingen av Hjälmarens inom landsbygdsutveckling, friluftsliv och besöksnäring. I strategin har en övergripande vision för Hjälmarens formulerats:

- *Utvecklingen av Hjälmarens sker på ett långsiktigt hållbart sätt och dess ekologiska och kemiska status är god. Insatser inom landsbygdsutveckling, friluftsliv, rekreation och besöksnäring samordnas och sker gemensamt över kommun- och länsgränser.*
- *Landsbygden på och kring Hjälmarens är levande och attraktiv med goda förutsättningar för boende, etablering och service. Det breda utbudet av upplevelser på och kring Hjälmarens gör att sjön är ett välkänt besöksmål både nationellt och internationellt. Det aktiva båtlivet på sjön knyter samman både människor och landskap kring Hjälmarens.*

Strategin består vidare av åtta olika teman: friluftsliv, besöksnäring, landsbygdsutveckling, maritim utveckling, naturmiljö, kulturmiljö, vattennivå- och kvalitet samt fiske. Under respektive tema har en framtidsbild och ett antal ställningstaganden formulerats. Dessa bidrar samtliga till att uppnå den övergripande visionen ovan.

Målet med strategin är att genom att gemensamt formulera berörda organisationers vilja och ambition kring Hjälmarens skapa förutsättningar för att organisationerna tillsammans och var för sig långsiktigt arbetar både strategiskt och operativt åt samma håll för att utveckla Hjälmarens. Strategin utgör på detta sätt själva grunden i det fortsatta gemensamma arbetet.

Implementering

Strategin utgör ett första steg för att bättre kunna driva en integrerad territoriell utveckling inom policyområden som landsbygdsutveckling, friluftsliv och besöksnäring. Att detta första steg har tagits, och därmed lagt grunden för den fortsatta utvecklingen, är avgörande för en långsiktig gemensam utveckling av Hjälmarens.

För att strategin på ett tydligt sätt ska ge effekt hos invånare, besökare, civilsamhälle och kommersiella aktörer bör den

konkretiseras i handlingsplaner med konkreta och tidsatta åtgärder. Handlingsplanerna bör tas fram inom respektive organisation för att säkerställa att de är anpassade efter respektive organisations egna förutsättningar kring exempelvis behov och budgetprioriteringar.

En viktig del i denna strategi är att stärka samverkan mellan samtliga organisationer. I strategin bedöms detta bäst kunna hanteras genom en gemensam samordningsfunktion.

Under hösten 2022 har därför majoriteten av organisationerna arbetat med att ta fram ett förslag på en gemensam samordningsorganisation. Ett konkret och tydligt förslag kommer att presenteras på en konferens i slutet av mars 2023 med möjlighet till revidering. Intentionen är att samordningsorganisationen ska implementeras från och med budgetår 2024.

Tidsplan

För att samtliga organisationer ska gå i takt har en tidsplan tagits fram. Denna kan revideras om någon av berörda organisationer ser ett behov av det.

Möjligt antagande av strategin inom respektive organisation:	januari – mars 2023
Hjälmarkkonferens 2: Förslag på samordningsorganisation presenteras	31 mars 2023
Samordningsorganisationen förbereds av ingående organisationer	april – oktober 2023
Ambition om skapande av samordningsorganisation	1 januari 2024

Bilagor

- Gemensam Övergripande strategi för Hjälmarén (2022-12-06)
- Förändringar av strategi efter remiss (2022-12-01)
- Sammanfattning samtliga remissvar (2022-11-19)

Anders Neuman
Kommundirektör

Tim Edvinsson
Samhällsplaneringsstrateg

Skickas till:

Akten

Samhällsbyggnadsenheten

Turism- och näringslivsenheten

Örebro kommun